

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.изк. Николай Йорданов

относно: предоставени материали за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“

(мениджмънт в сценичните изкуства)

от доц. д-р Лидия Върбанова

След обстойно проучване на предоставените публикации от доц. д-р Лидия Върбанова, а именно „Международно предприемачество в изкуствата“ (2016), „Стратегическо управление в изкуствата“ (2012), „Стратегическо планиране при образователните организации в културния сектор“ (2010), девет статии (три от които в реферирани и индексирани списания), заедно с цитиранията им и отзивите за тях, както и доказателствения материал за професионалната, педагогическата, научно-изследователската и експертно-консултантската дейност на авторката им до този момент, мога да заключа следното:

Доц. д-р Лидия Върбанова е изключително активен професионалист, която работи на международно равнище, изнасяйки лекции в престижни университети и на конференции по света, публикувайки в авторитетни издателства и списания, участвайки в множеството проекти, програми и инициативи. Основни полета, в които са фокусирани нейните усилия, както се вижда и от заглавията на

представените за конкурса книги, са предприемачеството, управлението и планирането в сферата на културата и изкуствата.

Книгата „Международно предприемачество в изкуствата” (International Entrepreneurship in the Arts. Routledge, Taylor & Francis, London/ New York) разглежда различни аспекти на културното предприемачество в международен контекст, ролята на иновациите в областта на изкуствата, финансирането и акумулирането на средства, успешните модели за международно предприемачество и начините за постигане на устойчиво развитие. Представени и анализирани са конкретни примери за успешни организации в сферата на изкуствата, които работят на международно равнище – от Обединеното кралство, Иран, Камбоджа, Индия, Испания, Мексико, Канада, Кения, Мароко, Беларус, САЩ, Малайзия, Хърватска, Сърбия, България (представена е българската компания „Дерида денс център“) и др. Както пише самата авторка, книгата е предназначена за преподаватели и студенти, за самите театрални предприемачи, културни мениджъри и артисти, както и за тези, които носят отговорност за вземане на решения в областта на културните политики. Културното предприемачество в международен контекст се разглежда в различните негови аспекти – изнасяне на културна продукция в чужбина, съвместна дейност в няколко страни, създаване на културни продукти с международно измерение, международно кофинансиране и управление на дейностите, и др. Специално се подчертава ролята на процеса на глобализация, който решително повлиява и работата в културния сектор. Книгата е написана като учебник – тя си служи с много ясен терминологичен речник, подчертава изводите във всеки раздел, дава кейсове / примери, върху които се строят доводите и заключенията, предлага въпросници, графики, изключително богата библиография и полезни интернет-

връзки. Историята на всяка представена организация е разказана в резюме с намерение да бъде заразителен пример за читателите.

Втората представена за конкурса книга на Л. Върбанова „Стратегическо управление в изкуствата“ (“Strategic Management in the Arts”. Routledge, Taylor & Francis. London/New York) започва, дебатирайки ролята на иновациите и културното предприемачество в изкуствата. След което изяснява ролята и същността на стратегическия мениджмънт в културния сектор. Подборно се представя процесът на планирането, различните методи и типове на планиране; също връзката между мисията и поставените цели на организацията, както и различните нива, на които трябва да се разположи аналитичният процес от гледна точка на мениджмънта, видовете стратегии за действие, ролята на маркетинга, технологията на продукция, управление на ресурсите, различните комуникационни стратегии. И тази книга изобилства с множество примери от различни контексти – тя има едновременно характеристики на изследователски труд и на учебник. Тук, както и в другите представени публикации, проличава богатият международен опит на авторката, познанието ѝ на различни аспекти на културните дейности – управление, маркетинг, дистрибуция, финансиране, връзки с обществеността.

Третата книга, която Л. Върбанова е представила за конкурса, е „Стратегическо планиране при образователните организации в културния сектор“ (“Strategic Planning for Learning Organizations in the Cultural Sector.” Chisinau: European Cultural Foundation/Soros Foundation) е обозначена от самата авторка като наръчник, учебно помагало. В нея се представя и анализира ролята на стратегическото планиране (една от главите на книгата ѝ „Стратегическо управление в

изкуствата“), но по-подробно и с повече примери, взети този път от сферата на образованието за изкуствата.

Приложени са позитивни отзиви и за трите книги от авторитетни професионалисти в съответните изследователски полета.

Участващите в конкурса статии на авторката, публикувани в международни сборници, в реферирани и индексирани издания, потвърждават базисните приноси на книгите ѝ в разработваните полета, като разкриват и други аспекти на нейния научно-изследователски интерес: културните процеси в Европейския съюз, културните политики в Югоизточна Европа, културният туризъм и др. Прави впечатление, че повечето от тях са резултат от разработки по конкретни проекти и теренни проучвания.

Във всички представени публикации личи безспорната ерудиция на авторката по разглежданите въпроси, както и умението ѝ да систематизира натрупаните знания (от прочетеното, от личния си опит) и да ги поднесе на своите читатели едновременно като понятийни системи и като наръчник за практическото им прилагане. Справката за цитиранията на нейните публикации само доказва интересът, на който се радват те в други изследвания и публикации в тези сфери, а книгата ѝ „Стратегическо управление в изкуствата“ фигурира като задължителна литература в университетски програми в Обединеното кралство, Швеция, САЩ, Сърбия и други страни.

Виждам безспорния принос на всички представени публикации в това, че те систематично разработват полето на културното предприемачество и на мениджмънта в толкова специфични сфери като изкуствата, образованието за изкуства, културните политики. При това го правят последователно, с вещина и с педагогически ефект. Внимателно са проследени и анализирани различните фази и аспекти

на управлението и вземането на решения в организациите в сферата на културата и изкуствата, като особен акцент се поставя на личната инициатива и предприемачески дух. Много важен момент е, че ползваният емпиричен материал, данни и литература, не са затворени в един или друг национален контекст, а имат глобални измерения. Събирането и проучването на различните кейсове / примери от цял свят представлява принос само по себе си, но постига и нещо повече – представени са универсалните логики и модели, които определят развитието в културния сектор и мениджмънта в сферата на изкуствата. Книгите и статиите на Л. Върбанова, представени за конкурса, имат едновременно научноизследователски и научно приложен характер – качества, което ги прави полезни, както за последващи теоретични изследвания, така и за практиците в съответните сектори. Най-важно им качество обаче е, че те могат да служат и като методически пособия за обучението на студенти и специалисти в различни дисциплини като мениджмънт и маркетинг в сферата на изкуствата, културна политика и др.

Не по-малко категорични са и представените доказателства за постиженията, които има Л. Върбанова в преподавателската дейност, научно-изследователската и експертно-консултантската ѝ дейност. Тя е автор на няколко бакалавърски и магистърски програми в България и чужбина (от българските ВУЗ-ове в УНСС, НБУ, Институт по индустриални отношения и мениджмънт „ОКОМ”), изнасяла е лекции в различни университети в България, Финландия, Литва, Хърватска, Румъния, Италия, Индия, Русия, Казахстан, Таджикистан и др., издала е няколко ученика. Впечатляващ е броят на изнесените от нея доклади на национални и международни научни форуми. Участвала е в проучвания, оценяване и различни експертизи за програми на Европейската комисия, на ЮНЕСКО, на „Отворено общество“, към

различни центрове в Канада, България и други страни по света. Тези нейни активности са доказателство за широката приложимост на нейните знания и умения, които са използвани в множеството разработки, изследвания и оценки.

Погледнат като цяло доказателственият материал, предоставен от Л. Върбанова по чл. 77, очертава нейния профил като добросъвестен изследовател, като търсен преподавател и експерт, като активен участник в международния обмен на знания чрез множество публикации, участия в научни конференции, съвместни изследвания и публични дебати.

Тези аргументи, а и личните ми впечатления от нейната работа, ми дават основание убедено да препоръчам на уважаваната комисия да ѝ присъди академичната длъжност „професор“.

Гласувам с ДА.

31.08.2018

проф.д.изк.Николай Йорданов